

DÂN SỐ TỈNH HÀ TĨNH

QUA KẾT QUẢ SƠ BỘ TỔNG ĐIỀU TRA NĂM 2019

ThS. Trần Hoài Nam*

Tóm tắt:

Cùng với cả nước, Hà Tĩnh đã thực hiện thành công cuộc Tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2019 - cuộc Tổng điều tra đầu tiên ứng dụng công nghệ thông tin - truyền thông trong tất cả các công đoạn của Tổng điều tra. Trên cơ sở nguồn số liệu sơ bộ do Trung ương công bố, Cục Thống kê Hà Tĩnh tiến hành đánh giá một số chỉ tiêu cơ bản về kết quả sơ bộ Tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2019 của tỉnh Hà Tĩnh với các tỉnh bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung, để từ đó có cơ sở đánh giá, so sánh đầy đủ, chi tiết hơn về các chỉ tiêu dân số của Hà Tĩnh với các tỉnh trong khu vực, góp phần phục vụ tích cực, kịp thời cho việc đánh giá thực hiện chiến lược, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn 10 năm qua và phục vụ xây dựng chiến lược và các kế hoạch phát triển trong thời gian tới.

1. Quy mô và mật độ dân số

- *Quy mô dân số:* Qua kết quả sơ bộ Tổng điều tra, dân số tỉnh Hà Tĩnh tại thời điểm 0 giờ ngày 01/4/2019 là 1.288.866 người. Như vậy, sau 10 năm thì quy mô dân số Hà Tĩnh tăng thêm 61.828 người. Sau chu kỳ sụt giảm trong giai đoạn 1999-2009 thì tỷ lệ tăng dân số bình quân năm giai đoạn 2009-2019 đã tăng 0,49%/năm (giai đoạn 1989-1999 tăng 0,85%/năm và giai đoạn 1999-2009 giảm 0,33%/năm), nhưng vẫn thấp hơn mức tăng bình quân chung cả nước cũng như bình quân chung của các tỉnh thuộc khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung¹.

Trong tỷ lệ tăng dân số chung bình quân năm giai đoạn 2009-2019, khu vực thành thị có mức tăng cao (tăng 3,23%/năm) trong khi khu vực nông thôn lại giảm 0,07%/năm. Nguyên nhân do quá trình đô thị hóa và việc chuyển đổi các đơn vị hành chính từ cấp xã lên phường, thị trấn nên đã làm cho dân số khu vực thành thị tăng cao. Hiện nay, huyện có dân số lớn nhất trong tỉnh là huyện Cẩm Xuyên, tiếp đến là huyện Thạch Hà, huyện Can Lộc, huyện Kỳ Anh...

- *Mật độ dân số:* Mật độ dân số của Hà Tĩnh là 215 người/km², tăng 11 người/km² so với năm 2009. Với kết quả này, mật độ dân số của Hà Tĩnh tuy đã có tăng hơn so với 10 năm trước nhưng vẫn

* Trưởng phòng Tổng hợp, Cục Thống kê Hà Tĩnh

¹ Cả nước tăng 1,14%/năm; khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung tăng 0,69%/năm.

➤ ➤ ➤ THÔNG KÊ VÀ CUỘC SỐNG

là tỉnh có mật độ dân số thấp hơn mức bình quân chung cả nước và xấp xỉ với bình quân của khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung². Các địa phương có mật độ dân số cao là Thành phố Hà Tĩnh, thị xã Hồng Lĩnh, huyện Lộc Hà, huyện Đức Thọ... Do tốc độ tăng số lượng hộ dân cư nhanh hơn so với tốc độ tăng dân số, trong đó có yếu tố tách hộ ăn riêng ở riêng đối với các hộ dân cư có nhiều thế hệ sinh sống nên quy mô nhân khẩu/hộ dân cư ở Hà Tĩnh đang ngày càng có xu thế giảm xuống so với trước đây. Quy mô nhân khẩu/hộ phổ biến vẫn là từ 2-4 người/hộ, với tỷ lệ 64,8% tổng số hộ dân cư có quy mô nhân khẩu từ 2-4 người/hộ.

2. Cơ cấu dân số và phân bố dân cư

Tỷ số giới tính là 98,9 nam/100 nữ. Như vậy, tỷ số giới tính của Hà Tĩnh thấp hơn mức bình quân chung cả nước cũng như bình quân của các tỉnh thuộc khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung³. Tỷ số giới tính của dân số Hà Tĩnh liên tục tăng nhưng luôn ở mức dưới 100 trong 3 kỳ Tổng điều tra dân số và nhà ở gần đây (năm 1999 là 96 nam/100 nữ và năm 2009 là 97,8 nam/100 nữ). Nguyên nhân chủ yếu là do tỷ số giới tính khi sinh luôn có sự chênh lệch trong nhiều năm nay.

Bảng 1: Quy mô dân số tỉnh Hà Tĩnh

Năm	Tổng số (Người)	Phân theo giới tính				Phân theo thành thị/nông thôn			
		Nam (Người)	Tỷ lệ (%)	Nữ (Người)	Tỷ lệ (%)	Thành thị (Người)	Tỷ lệ (%)	Nông thôn (Người)	Tỷ lệ (%)
1999	1.268.968	621.398	48,97	647.570	51,03	118.719	9,36	1.150.249	90,64
2009	1.227.038	606.713	49,45	620.325	50,55	183.355	14,94	1.043.683	85,06
2019	1.288.866	640.709	49,71	648.157	50,29	251.968	19,55	1.036.898	80,45

Nguồn: Kết quả Tổng điều tra dân số và nhà ở tỉnh Hà Tĩnh qua các kỳ

Dân số khu vực thành thị của tỉnh Hà Tĩnh tính đến thời điểm 0 giờ ngày 01/4/2019 tăng 37,42% (tăng 68.613 người) so với năm 2009 và dân số khu vực nông thôn giảm 0,65% (giảm 6.785 người) so với năm 2009. Như vậy, dân số của Hà Tĩnh được phân bố chủ yếu ở khu vực nông thôn, tỷ lệ dân số khu vực nông thôn của Hà Tĩnh cao hơn so với bình quân chung cả nước cũng như bình quân các tỉnh khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung⁴. Tốc độ tăng dân số khu vực thành thị ở Hà Tĩnh bình quân hàng

năm giai đoạn 2009-2019 là 3,23%/năm, thấp hơn mức tăng 4,39%/năm giai đoạn 1999-2009. Trong khi khu vực thành thị có dân số tăng thì ở khu vực nông thôn lại giảm nhẹ 0,07%/năm, mức giảm này thấp hơn mức giảm 0,96%/năm trong giai đoạn 1999-2009. Có kết quả này là do quá trình đô thị hóa và việc chuyển đổi đơn vị hành chính từ cấp xã thành phường/thị trấn nên đã làm cho dân số khu vực thành thị tăng cao và khu vực nông thôn giảm.

3. Tình trạng hôn nhân của dân số từ 15 tuổi trở lên

Một trong những yếu tố quan trọng ảnh hưởng trực tiếp tới mức sinh và di cư, qua đó ảnh hưởng tới sự thay đổi của dân số chính là hôn nhân. Tỷ lệ dân số từ 15 tuổi trở lên

² Cả nước là 290 người/km²; khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung là 211 người/km².

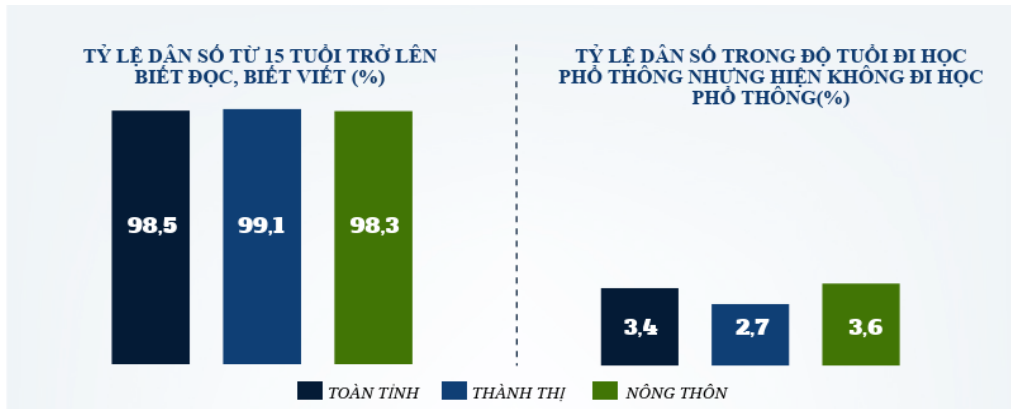
³ Cả nước là 99,1 nam/100 nữ; khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung là 99,2 nam/100 nữ.

⁴ Cả nước là 65,64%; khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung là 71,67%.

đã từng kết hôn của Hà Tĩnh cao hơn so với bình quân chung cả nước cũng như bình quân các tỉnh trong khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung. So với năm 2009, tỷ lệ này tăng lên 5,7 điểm phần trăm (năm 2009 là 74,4%). Bên cạnh đó, tỷ lệ ly hôn hoặc ly thân đang có xu hướng tăng lên so với năm 2009 (năm 2009 là 0,9%). Các yếu tố về trình độ phát triển kinh tế - xã hội, phân bố dân cư và cơ cấu nhóm tuổi thường có sự tác động quan trọng đến tình trạng hôn nhân của dân số từ 15 tuổi trở lên của các vùng, các địa phương.

4. Tỷ lệ biết đọc, biết viết của dân số từ 15 tuổi trở lên

Theo kết quả sơ bộ của Tổng điều tra nhân khẩu và nhà ở năm 2019, Hà Tĩnh tiếp tục đạt được những thành tựu đáng ghi nhận trong lĩnh vực giáo dục. Tỷ lệ dân số từ 15 tuổi trở lên biết đọc, biết viết tăng lên sau 20 năm, từ 94,5% năm 1999 lên 96,7% năm 2009 và đạt 98,5% năm 2019. Tính đến năm 2019, so với bình quân chung cả nước và bình quân chung của các tỉnh khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung thì tỷ lệ dân số từ 15 tuổi trở lên biết đọc, biết viết của Hà Tĩnh cao hơn.

Chênh lệch về tỷ lệ biết đọc, biết viết giữa nam với nữ, giữa thành thị với nông thôn của dân số 15 tuổi trở lên đang ngày càng được thu hẹp: Chênh lệch giữa nam với nữ giảm từ 5,5 điểm phần trăm năm 1999 xuống còn 3,1 điểm phần trăm năm 2009 và đến năm 2019 chỉ còn chênh lệch 0,9 điểm phần trăm; còn chênh lệch giữa thành thị với nông thôn năm 2019 chỉ còn 0,8 điểm phần trăm, giảm 0,7 điểm phần trăm so với năm 2009. Như vậy, sự chênh lệch này của Hà Tĩnh thấp hơn rất nhiều so với bình quân chung cả nước cũng như khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung.

tăng dân số được kiểm soát với mức tăng bình quân hàng năm giai đoạn 2009-2019 thấp hơn bình quân chung cả nước cũng như khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung. Quá trình đô thị hóa đã và đang diễn ra do cả từ việc mở rộng của các vùng đô thị cũng như sự chuyển đổi đơn vị hành chính từ xã thành phường trong thời gian qua. Chênh lệch về tỷ lệ biết đọc, biết viết giữa nam với nữ, giữa thành thị với nông thôn của dân số 15 tuổi trở lên đang ngày càng được thu hẹp. Điều này thể hiện trình độ dân trí tiếp tục được nâng lên nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển của xã hội./.

Tài liệu tham khảo:

Kết quả Tổng điều tra dân số và nhà ở tỉnh Hà Tĩnh năm 1999, 2009 và năm 2019.

Tóm lại, kết quả sơ bộ Tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2019 cho thấy sau 10 năm, quy mô dân số Hà Tĩnh đã tăng lên; tỷ lệ